

Briuselis, 2020 m. kovo 17 d.
REV2. Šiuo dokumentu pakeičiamas
2018 m. vasario 27 d. paskelbtas
dokumentas (REV1)

PRANEŠIMAS SUINTERESUOTIESIEMS SUBJEKTAMS

JUNGTINĖS KARALYSTĖS IŠSTOJIMAS IR VARTOTOJŲ APSAUGOS IR KELEIVIŲ TEISIŲ SRITIES ES TAISYKLĖS

2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Karalystė išstojo iš Europos Sąjungos ir tapo trečiaja šalimi¹. Susitarime dėl išstojimo² nustatytas pereinamasis laikotarpis, kuris baigiasi 2020 m. gruodžio 31 d.³ Iki tos dienos Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje taikoma visa ES teisė⁴.

Pereinamuoju laikotarpiu ES ir Jungtinė Karalystė derėsis dėl susitarimo dėl naujos partnerystės, kuriuo visų pirma numatoma laisvosios prekybos erdvė. Tačiau neaišku, ar pereinamojo laikotarpio pasibaigimo momentu toks susitarimas bus sudarytas ir įsigalios. Bet kuriuo atveju tokiu susitarimu būtų sukurti santykiai, kurie, kiek tai susiję su patekimo į rinką sąlygomis, labai skirtųsi nuo Jungtinės Karalystės dalyvavimo vidaus rinkoje⁵, ES muitų sąjungoje ir PVM bei akcizų srityje.

Todėl visiems suinteresuotiesiems subjektams, ypač ekonominės veiklos vykdytojams, primenama apie teisinę padėtį, kuri susiklostys pasibaigus pereinamajam laikotarpiui.

¹ Trečioji šalis – ES nepriklausanti šalis.

² Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL L 29, 2020 1 31, p. 7) (toliau – Susitarimas dėl išstojimo).

³ Iki 2020 m. liepos 1 d. pereinamasis laikotarpis gali būti vieną kartą pratęstas ne ilgiau kaip 1 arba 2 metams (Susitarimo dėl išstojimo 132 straipsnio 1 dalis). Kol kas Jungtinės Karalystės vyriausybė yra atmetusi galimybę pratęsti tą laikotarpį.

⁴ Išskyrus tam tikras Susitarimo dėl išstojimo 127 straipsnyje nustatytas išimtis, kurių nė viena nėra aktuali šiam pranešimui.

⁵ Visų pirma, laisvosios prekybos susitarime nenumatomos tokios vidaus rinkos (prekių ir paslaugų srities) sampratos, kaip abipusis pripažinimas, kilmės šalies principas ir suderinimas. Laisvosios prekybos susitarimu taip pat nepanaikinami muitinės formalumai ir tikrinimas, be kita ko, susiję su prekių kilme ir jų sąnaudomis, taip pat importo ir eksporto draudimai ir apribojimai.

1. PREKĖS IR PASLAUGOS, KURIAS VARTOTOJAI ES ĮSIGYJA IŠ JUNGTYNĖJE KARALYSTĖJE ĮSISTEIGUSIŲ PREKIAUTOJŲ^{6 7}

Remiantis ES teisės aktais, kai vartotojas sudaro sutartį su kitos šalies specialistu, kuris bet kuriomis priemonėmis nukreipia savo komercinę veiklą į šalį, kurioje yra vartotojo gyvenamoji vieta, sutarčiai paprastai taikoma šalies, kurioje yra nuolatinė vartotojo gyvenamoji vieta, teisė. Galima pasirinkti kitą teisę, bet tokiu atveju vartotojui turi būti užtikrinama apsauga, kurią jam suteikia nuolatinėje jo gyvenamojoje vietoje galiojanti teisė ir nuo kurios negali būti nukrypstama susitarime, sudarytame pagal pasirinktą teisę⁸. Tuo pagrindu ES valstybių narių teismai⁹ ir toliau taikys ES vartotojų apsaugos taisykles, net jeigu prekiautojas yra įsisteigęs Jungtinėje Karalystėje. Visų pirma tai apima taisykles, nustatytas:

- Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvoje¹⁰;
- Vartotojų teisių direktyvoje¹¹;
- Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyvoje¹²;
- Vartojimo prekių pardavimo ir garantijų direktyvoje¹³;
- Kainų žymėjimo direktyvoje¹⁴ ir

⁶ Šis pranešimas nėra susijęs su kitais praktiniais tarpvalstybinio prekių ar paslaugų įsigijimo trečiojoje šalyse aspektais, pvz., ES taisyklėmis, susijusiomis su pridėtinės vertės mokesčiu, muitais, importo ribojimais.

⁷ Išsamesnį Jungtinės Karalystės išstojimo poveikio aprašymą ir atitinkamas Susitarimo dėl išstojimo taisykles rasite „Pranešime suinteresuotiesiems subjektams. Jungtinės Karalystės išstojimas ir ES civilinės teisenos ir tarptautinės privatinės teisės taisyklės“.

⁸ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, 2008 7 4, p. 6) 6 straipsnio 1 ir 2 dalys. Dėl šios bendrosios taisyklės išimčių žr. Reglamento (EB) Nr. 593/2008 6 straipsnio 3–4 dalis.

⁹ Kalbant apie Jungtinės Karalystės teismus, Susitarimo dėl išstojimo 66 straipsnio a punkte nustatyta, kad ES taisyklės dėl teisės kolizijos sutartinių prievolių srityje (Reglamentas (EB) Nr. 593/2008) toliau taikomos sutartims, sudarytoms iki pereinamojo laikotarpio pabaigos.

¹⁰ 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22).

¹¹ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

¹² 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

¹³ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų (OL L 171, 1999 7 7, p. 12).

¹⁴ 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas (OL L 80, 1998 3 18, p. 27).

- Kelionių paketų direktyvoje¹⁵.

Jeigu pasibaigus pereinamajam laikotarpiui¹⁶ ES vartotojas vienos iš ES valstybių narių teisme pateiktą atskirą ieškinį Jungtinėje Karalystėje įsisteigusiam prekiautojui, išstojimas neturės jokio poveikio nustatant tarptautinę to teismo jurisdikciją nagrinėti bylas, susijusias su vartojimo sutartimis, kurioms taikomi Reglamento (ES) Nr. 1215/2012¹⁷ 17 straipsnio 1 dalies a–c punktai, jeigu prekiautojas savo veiklą nukreipė į valstybę narę, kurioje yra vartotojo gyvenamoji vieta; šiais atvejais taikomos ES jurisdikcijos taisyklės, pagal kurias vartotojas gali prekiautoją paduoti į teismą ES valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo gyvenamoji vieta, neatsižvelgiant į tai, ar prekiautojas yra įsisteigęs ES ar trečiojoje šalyje¹⁸. Tačiau tais atvejais, kai bylinėjimosi procedūros pradedamos pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, ES valstybės narės teismo priimto sprendimo pripažinimas ir vykdymas Jungtinėje Karalystėje ir atvirkščiai bus reglamentuojamas Jungtinės Karalystės arba atitinkamos valstybės narės nacionalinėmis taisyklėmis. Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui ES teisės aktai, kuriais užtikrinama neteisminio ginčų sprendimo¹⁹ galimybė ir sudaromos palankesnės sąlygos siekti elektroninio ginčų sprendimo²⁰, Jungtinei Karalystei nebetaikomi, o Jungtinėje Karalystėje įsisteigę prekiautojai nebegali naudotis ES elektroninio ginčų sprendimo platforma.

Viešojo vykdymo užtikrinimo atžvilgiu (pvz., siekiant nutraukti komercinę veiklą) pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Reglamentas (ES) 2017/2394²¹ Jungtinei Karalystei nebetaikomas. Tai reiškia, kad pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinės Karalystės institucijos nebeprivalės pagal ES teisės aktus bendradarbiauti tarpvalstybinėse bylose.

Be to, pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinei Karalystei nebetaikomi ES teisės aktai, kuriais tam tikriems ES valstybių narių paskirtiems kompetentingiems

¹⁵ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių (OL L 326, 2015 12 11, p. 1).

¹⁶ Jeigu ieškinys pareiškiamas iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, jurisdikcija, pripažinimas bei vykdymas reglamentuojami Reglamentu Nr. 1215/2012 (Susitarimo dėl išstojimo 67 straipsnis). Tai taikoma net ir tuo atveju, jei teismo sprendimas turi būti vykdomas po šios datos.

¹⁷ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012 12 20, p. 1).

¹⁸ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 18 straipsnio 1 dalis (OL L 351, 2012 12 20, p. 1).

¹⁹ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo (Direktyva dėl vartotojų AGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 63).

²⁰ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 524/2013 dėl elektroninio vartotojų ginčų sprendimo (Reglamentas dėl vartotojų EGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 1).

²¹ 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2004 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymą, bendradarbiavimo (OL L 345, 2017 12 27, p. 1).

subjektams suteikiama teisė pareikšti ieškinį dėl uždraudimo kitoje valstybėje narėje²².

2. KELEIVIŲ APSAUGA NEMOKUMO ATVEJU (KELIONĖS PASLAUGŲ PAKETAS)

Remiantis ES teisės aktais, ES įsisteigę kelionių paketų organizatoriai privalo teikti keliautojo sumokėtų sumų gražinimo ir keliautojo repatrijavimo garantiją organizatoriaus nemokumo atveju²³. Ne ES įsisteigę organizatoriai, kurie parduoda ar siūlo kelionių paketus ES vartotojams arba kurie bet kuriomis priemonėmis nukreipia tokią veiklą į ES, privalo kiekvienoje valstybėje narėje, kurioje jie parduoda savo paslaugas, suteikti tokią apsaugą nemokumo atveju²⁴. Tačiau jeigu trečiojoje šalyje įsisteigęs organizatorius nesiūlo kelionių paketų vartotojams ES ir nenukreipia savo pardavimo veiklos į ES (pasyvioji prekyba), ES teisės aktai, kuriuose numatoma privaloma apsauga nemokumo atveju, netaikomi.

Tai reiškia, kad tais atvejais, kai Jungtinėje Karalystėje įsisteigęs organizatorius nesiūlo kelionių paketų vartotojams ES ir nenukreipia savo pardavimo veiklos į ES, ES teisės aktais suteikiama apsauga dėl nemokumo pasibaigus pereinamajam laikotarpiui nebus taikoma Jungtinėje Karalystėje įsisteigusių organizatorių nemokumo atveju.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui ES teisės aktai, kuriuose numatytas apsaugos nemokumo atveju, suteikiamos pagal organizatoriaus šalies reikalavimus, tarpusavio pripažinimas, nebetaikomi apsaugai nemokumo atveju, suteikiami pagal Jungtinėje Karalystėje galiojančius reikalavimus²⁵. Tai reiškia, kad pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinėje Karalystėje suteikiama apsauga nemokumo atveju nebeatitinka reikalavimų apsaugai kelionių paketų organizatorių nemokumo atveju, nustatytų Direktyvos (ES) 2015/2302 17 straipsnyje.

3. ES KELEIVIŲ TEISĖS

- Oro transporto keleiviai. Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui oro transporto keleivių teises reglamentuojantys ES teisės aktai²⁶ nebegalioja keleiviams, išvykstantiems iš Jungtinėje Karalystėje esančio oro uosto į ES valstybėje narėje esantį oro uostą, jeigu susijusį skrydį vykdo ne Sąjungos oro vežėjas, t. y. jis neturi ES valstybės narės išduotos licencijos oro susisiekimo paslaugoms teikti. Tai reiškia, kad nepaisant Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES, keleiviai, išvykstantys iš Jungtinės Karalystės į ES valstybės narės teritorijoje esantį oro uostą naudodamiesi Bendrijos vežėjo paslaugomis, ir toliau naudojami ES teisės aktų suteiktomis oro transporto keleivių teisėmis. Tačiau ES teisės

²² 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus 4 straipsnis (OL L 110, 2009 5 1, p. 30).

²³ Žr. Direktyvos (ES) 2015/2302 17 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą.

²⁴ Žr. Direktyvos (ES) 2015/2302 17 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

²⁵ Direktyvos (ES) 2015/2302 18 straipsnio 1 dalis.

²⁶ 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju (OL L 46, 2004 2 17, p. 1).

aktų suteiktos oro transporto keleivių teisės pasibaigus pereinamajam laikotarpiui negalioja ne Bendrijos vežėjams vykdomiems skrydžiams iš Jungtinės Karalystės į ES.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui ES teisės aktai, kuriais specialios teisės suteikiamos neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims keliaujant oru²⁷, nebegalios neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims, besinaudojantiems komercinėmis oro transporto paslaugomis, kurie išvyksta iš Jungtinėje Karalystėje esančio oro uosto, keliauja per jį tranzitu arba į jį atvyksta. Tačiau iš Jungtinės Karalystės oro uosto į ES esantį oro uostą vykstantys oro transporto keleiviai ir toliau naudosis tam tikromis teisėmis, pvz., oro vežėjų pagalba, jeigu skrydį vykdomas vežėjas yra Bendrijos oro vežėjas²⁸.

- Laivų keleiviai. Laivų keleivių teises reglamentuojantys ES teisės aktai²⁹ pasibaigus pereinamajam laikotarpiui toliau bus taikomi keleiviams, jeigu įlaipinimo uostas yra ES³⁰ arba Jungtinėje Karalystėje, kai išlaipinimo uostas yra ES, o paslaugą teikia valstybės narės teritorijoje įsisteigęs arba keleivių vežimo į valstybę narę arba iš jos paslaugas siūlantis vežėjas (Sąjungos vežėjas)³¹.
- Miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų keleiviai. Miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų keleivių teises³² reglamentuojantys ES teisės aktai pasibaigus pereinamajam laikotarpiui toliau taikomi keleiviams, besinaudojantiems reguliariomis paslaugomis³³ keliaujant į Jungtinę Karalystę ir iš jos, jeigu keleivio įlaipinimo ar išlaipinimo punktas yra ES, o suplanuotas maršruto atstumas yra 250 km ar daugiau³⁴.
- Geležinkelių transporto keleiviai. Geležinkelių transporto keleivių teises reglamentuojantys ES teisės aktai³⁵ pasibaigus pereinamajam laikotarpiui toliau bus taikomi keleivių vežimo geležinkeliais paslaugoms Sąjungos teritorijoje³⁶, jeigu geležinkelio įmonė yra licencijuota 2012 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento ir

²⁷ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2006 dėl neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru (OL L 204, 2006 7 26, p. 1).

²⁸ Reglamento (EB) Nr. 1107/2006 1 straipsnio 3 dalis.

²⁹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1177/2010 dėl jūrų ir vidaus vandenių keliais vykstančių keleivių teisių (OL L 334, 2010 12 17, p. 1).

³⁰ Reglamento (ES) Nr. 1177/2010 2 straipsnio 1 dalies a punktas.

³¹ Reglamento (ES) Nr. 1177/2010 2 straipsnio 1 dalies b punktas ir 3 straipsnio e punktas. Kruizinių laivų keleiviams taikomos specialios taisyklės, žr. Reglamento (ES) Nr. 1177/2010 2 straipsnio 1 dalies c punktą.

³² 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių (OL L 55, 2011 2 28, p. 1).

³³ Nemaršrutinėmis paslaugomis besinaudojantiems keleiviams taikomos specialios taisyklės, žr. Reglamento (ES) Nr. 181/2011 2 straipsnio 3 dalį.

³⁴ Reglamento (ES) Nr. 181/2011 2 straipsnio 1 dalis.

³⁵ 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1371/2007 dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų (OL L 315, 2007 12 3, p. 14).

³⁶ Reglamento (EB) Nr. 1371/2007 2 straipsnio 1 dalis.

Tarybos direktyvos 2012/34/ES, kuria sukuriama bendra Europos geležinkelių erdvė, 17 straipsnyje nustatyta tvarka³⁷.

Vartotojų apsaugai skirtoje Komisijos svetainėje (https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/index_lt.htm) ir keleivių teisėms skirtoje Komisijos svetainėje (https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_lt.htm) pateikiama bendra informacija. Prireikus šie tinklalapiai bus papildyti nauja informacija.

Europos Komisija
Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas
Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas

³⁷ OL L 343, 2012 12 14, p. 32.